Programmaboekje Haagse Opleidingsschool Hbo-niveau 1

Versie 16 december 2022

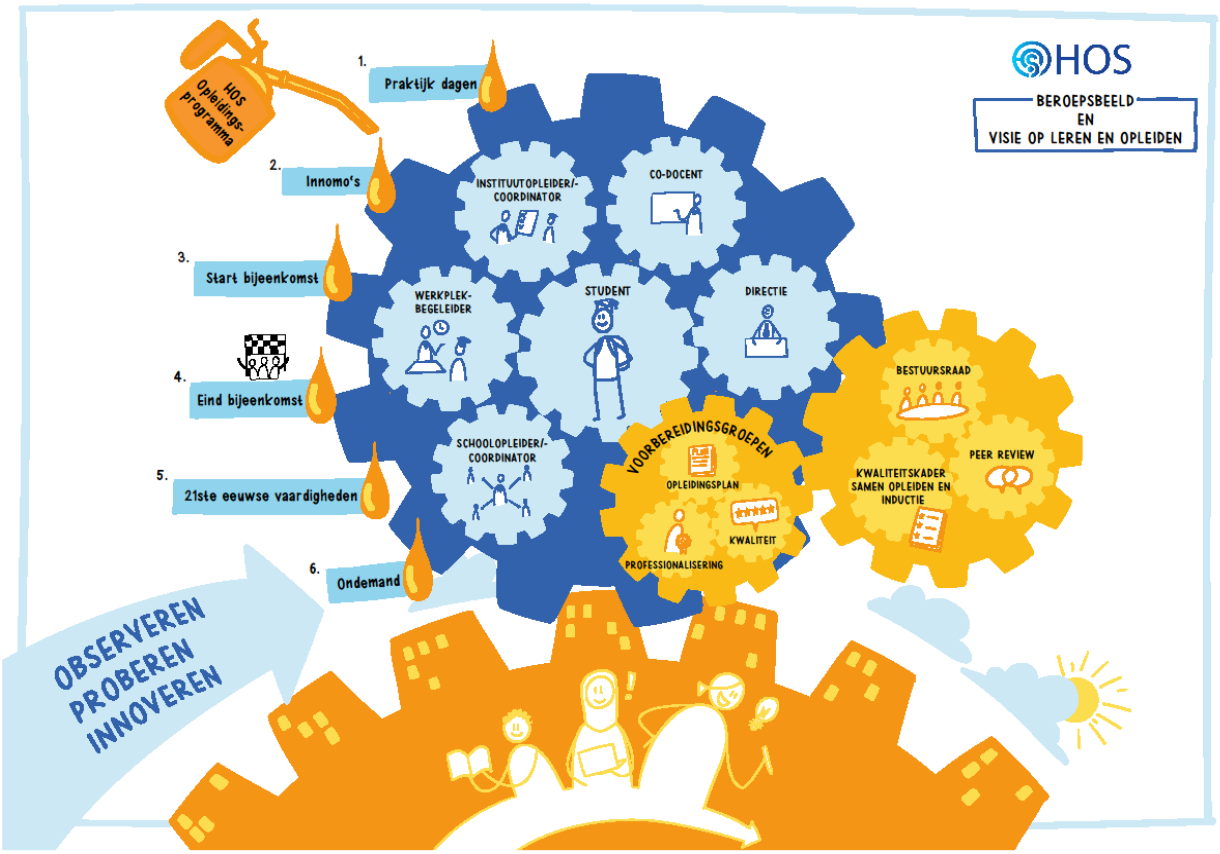

Inhoud

1. Inleiding 5
2. Wie werken er samen binnen de HOS? 7
3. Beroepsbeeld en visie 11
4. Het HOS opleidingsprogramma hbo-niveau 1 13
5. Planning HOS opleidingsprogramma hbo-niveau 1 2022-2023 17
6. HOS opleiders en begeleiders 25
7. Enkele afspraken 27
8. Nuttige tips en hints 27

Bijlage A HOS kijkwijzer 28

Beste student,

Welkom bij de Haagse Opleidingsschool (HOS). De HOS is een opleidingsschool die in 2018 is gestart en waarin studenten zich op negen scholen in de praktijk én op lerarenopleiding ontwikkelen tot een bekwame leraar.

De veranderingen in de maatschappij gaan snel en als HOS vinden wij het belangrijk dat onze studenten toegerust zijn om hun toekomstige leerlingen voor te bereiden om in deze veranderende maatschappij een rol te kunnen spelen. Daarom besteden wij binnen de HOS extra aandacht aan de 21ste eeuwse vaardigheden en met name aan de digitale vaardigheden van onze studenten.

In dit programmaboekje voor hbo-niveau 1 studenten van de Hogeschool Rotterdam hebben we allerlei belangrijke en nuttige zaken over jouw stage (werkplekleren) bij de HOS op een rij gezet. We hopen je daarmee te helpen om je weg te vinden, het beste uit je opleiding te halen en de leraar te worden die jij wilt zijn. Daarnaast is er veel informatie en nieuws over de HOS te vinden op onze website: www.haagseopleidingsschool.nl.
De Cursushandleiding Didactiek: Leren lesgeven Niveau 1 2022-2023 van de Hogeschool Rotterdam vind je via deze link. In deze kennisclip wordt vanuit de Hogeschool een nadere toelichting gegeven op de invulling van het werkplekleren niveau 1.
Zowel de handleiding als de kennisclip zijn terug te vinden op:
https://www.hogeschoolrotterdam.nl/samenwerking/instituten/instituut-voor-lerarenopleidingen/tweedegraads/studiemateriaal/n1/

Veel succes en plezier met je opleiding!

Leonie Drabbe

Directeur 's Gravendreef College
Voorzitter stuurgroep HOS

1. Inleiding

Het doel van dit programmaboekje

Dit programmaboekje beschrijft hoe het werkplekleren niveau 1 er binnen de Haagse Opleidingsschool (HOS) uitziet. Het programmaboekje begrijp je het beste als je eerst de Cursushandleiding Didactiek: Leren lesgeven Niveau 1 2022-2023 van de Hogeschool Rotterdam goed hebt doorgenomen. Ook de kennisclip van de Hogeschool Rotterdam geeft meer informatie over het werkplekleren niveau 1.
Zowel de handleiding als de kennisclip zijn terug te vinden op:
https://www.hogeschoolrotterdam.nl/samenwerking/instituten/instituut-voor-lerarenopleidingen/tweedegraads/studiemateriaal/n1/
Samen met de handleiding vormt dit programmaboekje de basis voor jouw werkplekleren.

Voor wie is dit programmaboekje bedoeld?

Dit programmaboekje is bedoeld voor alle voltijd hbo-niveau 1 studenten van de Hogeschool Rotterdam die binnen de HOS hun opleidingstraject volgen en hun opleiders.

De Haagse Opleidingsschool (HOS)

Binnen de HOS werken negen Haagse vo-scholen en drie lerarenopleidingen nauw samen om studenten op te leiden tot start- en stadsbekwame docenten in het voortgezet onderwijs. Binnen de HOS kun je kennis maken met verschillende typen scholen, van vmbo en lwoo tot gymnasium.

Pedagogisch didactisch vernieuwen

Pedagogisch didactisch vernieuwen staat centraal in de (opleidings-)activiteiten van de HOS. De veranderingen in de maatschappij gaan snel en als HOS vinden wij het belangrijk dat onze studenten toegerust zijn om hun toekomstige leerlingen voor te bereiden om in deze veranderende maatschappij een rol te kunnen spelen. Daarom besteden we binnen de HOS extra aandacht aan de 21ste eeuwse vaardigheden en met name aan de digitale vaardigheden van onze studenten.
Binnen de HOS leer je om les te geven in een steeds veranderende samenleving en draag je bij aan pedagogische didactische vernieuwing in onze scholen en lerarenopleidingen. We staan open voor de inbreng en ideeën van studenten en bieden ruimte voor proberen en experimenteren. Studenten vormen op die manier een impuls voor vernieuwing binnen onze scholen en lerarenopleidingen.

Innomo's (innovatieve modules)

De zogenaamde innomo bijeenkomsten (innovatieve modules) vormen een belangrijke impuls voor vernieuwing binnen de HOS. Innomo's zijn innovatieve modules als centrale pijlers in onze opleidings- en professionaliseringsactiviteiten. Er vinden jaarlijks diverse HOS innomobijeenkomsten plaats voor alle betrokkenen binnen de HOS: studenten, docenten, opleiders, begeleiders en leidinggevenden.

Wie kom ik tegen binnen de HOS?

Binnen de vo-scholen:

- Schoolcoördinator: coördinatie samen opleiden / HOS binnen de school.
- Schoolopleider: algemeen begeleider studenten en bruggenhoofd tussen school en lerarenopleiding(en).
- Co-docent: ontwikkelen en verzorgen van onderdelen van het HOS opleidingsprogramma en/of professionaliseringsactiviteiten.

Als je binnen de HOS doorstroomt naar niveau 2, krijg je ook te maken met de:

- Werkplekbegeleider: begeleiding van de student (hbo-niveau 2, 3, 4 en wo) bij het werkplekleren in de dagelijkse praktijk.

Binnen de lerarenopleidingen:

- Instituutscoördinator: coördinatie samen opleiden / HOS binnen het instituut, verbinding scholen-instituten.
- Instituutsopleider: algemeen begeleider studenten en primair aanspreekpunt voor schoolopleiders.

Je opleidingstraject binnen de HOS

Binnen de HOS krijgen alle hbo-studenten de kans om vier jaar binnen de HOS te blijven en gedurende deze vier jaar bij verschillende scholen stage lopen. Hbo-studenten wisselen jaarlijks van school en krijgen in mei/juni een nieuwe stageplaats aangeboden, waarbij zij vooraf hun voorkeur voor een school kunnen aangeven.

Meer weten over de HOS en de meest actuele documenten downloaden?

Bezoek onze website: www.haagseopleidingsschool.nl

2. Wie werken er samen binnen de HOS?

De vo-scholen

- Christelijk Gymnasium Sorghvliet (gymnasium).
- Corbulo College (Lucas Onderwijs, vmbo, lwoo).
- Diamant College (Lucas Onderwijs, vmbo, lwoo, mavo en isk).
- Heldring Business School (Lucas Onderwijs, vmbo basis-kader-tl/mavo).
- Roemer Visscher College (Scholengroep Den Haag Zuid West, vmbo, lwoo).
- Segbroek College (VO Haaglanden, mavo, havo, vwo).
- ‘s-Gravendreef College Leidschendam (Scholengroep Spinoza, vmbo).
- ‘s-Gravendreef College Leidschenveen (Scholengroep Spinoza, vmbo, havo).
- Pieter Groen (Stichting Andreas College, vwo, havo, vmbo-t).

Christelijk Gymnasium Sorghvliet

- Betrokken.
- Zorg voor leerlingen.
- Kleinschalig.
- Innovatief.
- Talentontwikkeling.
- Opleiden tot onafhankelijk denkende wereldburgers.

Corbulo College

- Techniek.
- Technologie.
- Design.
- Kleinschalig.
- Innovatief.
- Creatief.

Diamant College

- Talentontwikkeling.
- Uitstel van keuzes.
- Loopbaanbegeleiding.

Heldring Business School

- Zorg en Welzijn.
- Economie en Ondernemen.
- Burgerschap.
- Passend diploma.

Roemer Visscher College

- Kleurrijke school.
- Leren door te doen.
- Leren kiezen.
- Talentontwikkeling.
- Zonder relatie geen prestatie.

Segbroek College

- Grote scholengemeenschap (2 locaties).
- TopSport Talent.
- Talentprogramma's.
- Volop in beweging, dynamisch.
- Den Haag in het klein.
- Openbaar.
- Diversiteit.

's-Gravendreef College Leidschendam

- Kleinschalig
- Enthousiast team
- Uitdagend en activerend onderwijs middels 21 eeuwse vaardigheden en ICT

's-Gravendreef College Leidschenveen

- Dramalessen
- Masterclass musical, sport en film
- 21st century skills
- DSL lessen
- RTTI

Pieter Groen

- TTO en internationalisering
- Science
- Persoonlijk en gepersonaliseerd
- Succesvol doorstromen

De lerarenopleidingen

- Hogeschool Rotterdam, Instituut voor Lerarenopleidingen (hbo);
- Universiteit Leiden, ICLON (wo);
- TU Delft, SEC (wo).

3. Beroepsbeeld en visie

Visie op leren HOS

De samenleving en arbeidsmarkt verandert en vraagt andere vaardigheden van onze leerlingen: 21st century skills. We willen onze leerlingen hier zo goed mogelijk op voorbereiden. We stimuleren leerlingen om zich te blijven ontwikkelen, zodat ze goed kunnen inspelen op en zelf een bijdrage kunnen leveren aan verandering en vernieuwing. Leerlingen leren om vanuit een onderzoekende houding te kijken naar wat er in de wereld om hen heen gebeurt, waarbij ze zich steeds afvragen: wat heb je zelf nodig en wat heeft de wereld om jou heen nodig? Vanuit vraaggestuurd onderwijs willen we dat onze leerlingen zoveel mogelijk zélf op zoek gaan naar oplossingen voor vraagstukken en uitdagingen waarmee zij worden geconfronteerd. Dit vraagt onder andere:

- een veilig pedagogisch klimaat met een goede en heldere structuur en aandacht voor executieve vaardigheden;
- eigenaarschap over het eigen ontwikkelproces en verschillende leerstrategieën die leerlingen hierbij kunnen inzetten;
- een onderzoekende en innoverende manier van leren;
- ruimte en aandacht voor reflectie en het ontvangen en geven van feedback.

Beroepsbeeld HOS

Dit veranderingen in de samenleving en arbeidsmarkt en daarmee de andere vaardigheden die van leerlingen worden gevraagd (21st century skills) vragen andere pedagogisch didactische competenties van (aankomend) docenten in onze scholen en lerarenopleidingen. Dit gaat bijvoorbeeld om een onderzoekende houding en activerende didactiek (leren door te doen), waarbij de docent meer de rol als coach van de leerling vervult. Docenten signaleren wat er maatschappelijk gaande is en wat leerlingen nodig hebben en speelt hierop in. Docenten volgen niet alleen de ontwikkelingen maar vormen ook zelf een bron van ontwikkeling.
De HOS docent:

- is ontwikkelingsgericht ('groei mindset') en zorgt ervoor dat leerlingen op hun eigen tempo en naar eigen kunnen presteren, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen;
- toont sensitiviteit voor de omgeving, ziet wat deze omgeving vraagt van leerlingen en het onderwijs en speelt hier pro-actief op in;
- stelt zich kritisch op ten aanzien van de vraag wat veranderingen van hem/haar als professional vragen en speelt hier op flexibele en creatieve wijze op in;
- staat open voor de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld didactische werkvormen, waarin iedere leerling zich gekend voelt; ziet daarbij ict als een middel maar niet als doel op zich;
- creëert een veilig pedagogisch klimaat als randvoorwaarde zodat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen;
- werkt doelgericht, planmatig en gestructureerd, zodat er goed zicht ontstaat op waar leerlingen staan in hun leer- en ontwikkelproces;
- zet aan tot reflectie; staat open voor en geeft ontwikkelingsgerichte feedback.

Visie op opleiden

Het centrale thema in de visie van de HOS is vernieuwing: we leiden docenten op die pedagogisch en didactisch vernieuwen. De vier belangrijkste uitgangspunten zijn:

- *Leren lesgeven in een vernieuwende omgeving (21st century skills).*
  De Haagse samenleving en arbeidsmarkt veranderen en hierdoor ontstaat er een behoefte aan andere vaardigheden van onze leerlingen; namelijk 21st century skills. Dit vraagt vernieuwing van ons onderwijs en daarmee ook andere pedagogisch didactische competenties van (aankomend) docenten in onze scholen. Tegenwoordig verwachten we van docenten een meer onderzoekende houding, meer activerende didactiek (leren door te doen) en 'digitale geletterdheid'.

Studenten maken kennis met diverse contexten door ieder jaar op een andere HOS-school stage te laten lopen. Op al onze scholen krijgen studenten ruimte om vernieuwingen uit te proberen en daarmee bij te dragen aan de onderwijsontwikkeling binnen onze scholen.

- *Professionele leergemeenschap als bron voor onderwijsvernieuwing en persoonlijke ontwikkeling van studenten, starters en docenten.*
  Leren en vernieuwen doen we niet alleen, maar van en met elkaar. Studenten vormen een belangrijke aanjager van vernieuwing op pedagogisch en didactisch gebied in de scholen. Studenten, starters en docenten vormen binnen de HOS een professionele leergemeenschap rondom pedagogische en didactische thema's, die als bron voor vernieuwing en persoonlijke ontwikkeling dienen.
- *Kweekvijver voor talent.*
  De HOS vormt een kweekvijver voor onderwijstalent voor Den Haag. In de HOS halen we nieuw talent binnen, we leiden talent op en behouden dit talent voor het Haagse onderwijs. Als HOS hechten we veel waarde aan goede, persoonlijke begeleiding aan studenten. Om dit te kunnen realiseren, investeren we in de professionalisering van de begeleiders en opleiders. Ook investeren we in goede begeleiding van startende leraren om uitval te voorkomen.
- *Samen verantwoordelijk.*
  Lerarenopleidingen en scholen werken binnen de HOS nauw samen, zoveel mogelijk in gelijkwaardigheid. Er vindt structurele uitwisseling en samenwerking tussen scholen en lerarenopleidingen plaats op het gebied van vernieuwing. Het praktijk- en het instituutsdeel van de opleiding sluiten naadloos op elkaar aan.
  We verbinden theorie en praktijk door nauwe samenwerking tussen de instituutsopleider, schoolopleider en werkplekbegeleider in de begeleiding en opleiding van onze studenten. Binnen de HOS is er co-docentschap, waarbij het opleidingsprogramma in nauwe samenwerking tussen school- en instituutsopleiders wordt verzorgd.

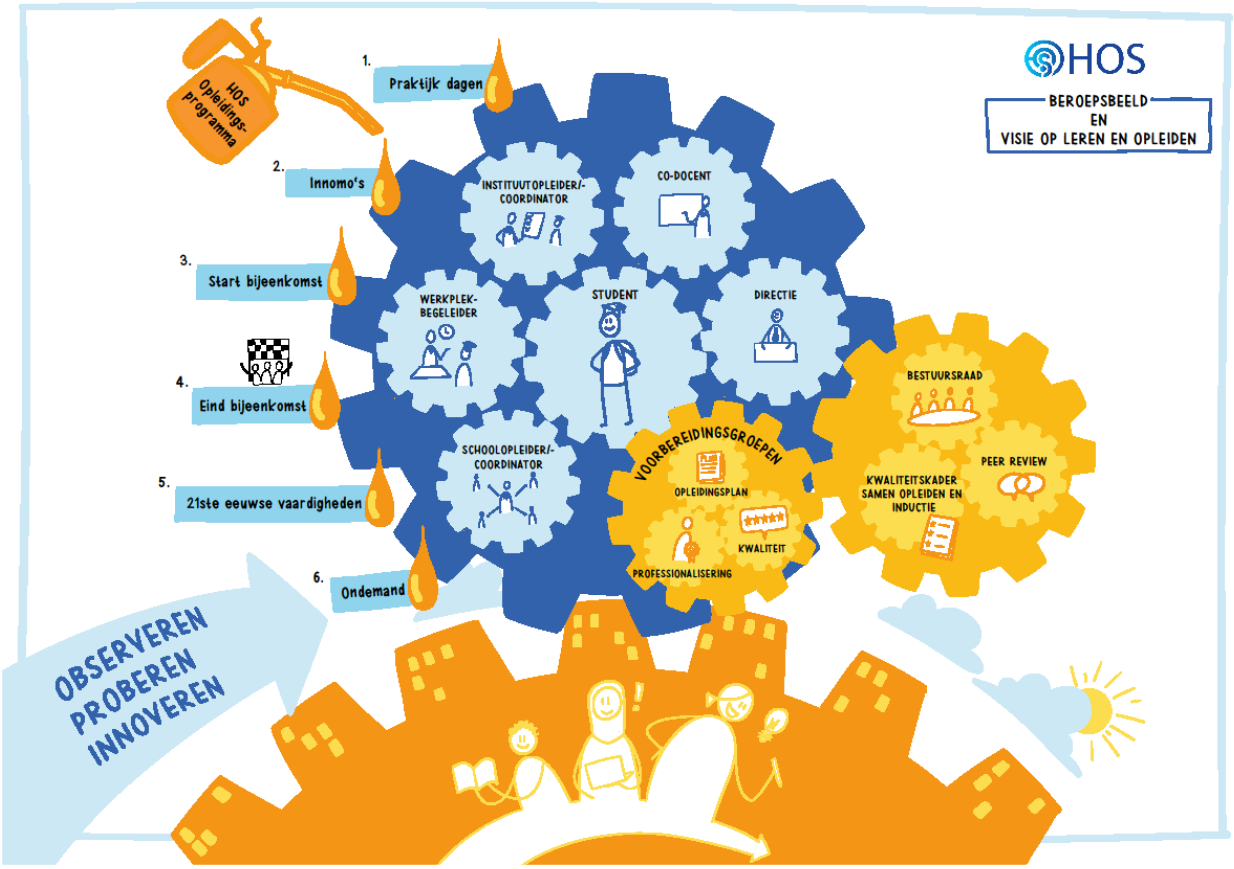

4. Het HOS opleidingsprogramma hbo-niveau 1

Het opleidingsprogramma voor hbo-niveau 1

De basis van het opleidingsprogramma binnen de HOS bestaat uit het leren op de werkplek. Bij het leren op de werkplek word je tijdens het eerste jaar van je opleiding begeleid door de school- en instituutsopleider. Als je binnen de HOS volgend jaar doorstroomt naar niveau 2, krijg je ook te maken met de werkplekbegeleider voor de dagelijkse begeleiding van het werkplekleren.

Startbijeenkomst: 6 februari 2023

De eerste dag van je opleidingstraject binnen de HOS is op maandag 6 februari. Je ontvangt later van ons instructies en meer details over het programma. In de middag is er ruimte voor kennismaking met de schoolopleider van jouw 'vaste' meeloopschool.

Datum	Invulling	Locatie
06-02-2023	Ochtend: Startbijeenkomst: oriëntatie op en organisatie van het programma niveau 1, kennismaking met de HOS Middag: Naar de eigen meeloopschool	's-Gravendreef College Leidschenveen (middag: meeloopschool)

Wat verwachten we van jou aan professionele houding?

Je wisselt van rol: van leerling naar leraar, van student naar docent in opleiding. Je komt voor het eerst als docent in de docentenkamer. We verwachten dat je een professionele houding aanneemt, bijvoorbeeld:

- Stel je open en nieuwsgierig op, stel bijvoorbeeld vragen.
- Doe je telefoon weg.
- Stel je collegiaal op, bijvoorbeeld door de docent aan het begin van de les te groeten en kennis te maken.
- Bied aan om tijdens de les mee te helpen (als onderwijsassistent).
- Stel je pro-actief en betrokken op, dus niet met je mede student kletsen achterin de klas of met je telefoon bezig zijn.
- Stel twee geïnteresseerde vragen aan het einde van de les.

Programmaonderdelen

Het HOS opleidingsprogramma voor hbo-niveau 1 bestaat uit twee onderdelen:

1. Themadagen (4 dagen): deze staan in het teken van verdieping, kennismaking met de HOS en verschillende onderwijstypen, doelgroepen en uitwisseling op een aantal thema's. In de themadagen komen o.a. de volgende onderwerpen aan bod:
    - pedagogiek / adolescentiepsychologie (gesprekstechnieken + casussen);
    - beroepsgerichte vakken;
    - professionele identiteit.
2. Meeloopdagen (8 dagen): tijdens deze dagen loop je in kleine groepjes van 3 tot 4 studenten mee op de 'vaste' meeloopschool. Deze dagen ga je bijvoorbeeld aan de slag met observeren, assisterende taken in de school etc.

Indeling

Iedereen heeft een vaste meeloopschool voor de meeloopdagen. Van de stagecoördinator van de HOS (Lida de Jong, ldj@sgdc.nl) krijg je bericht bij welke meeloopschool je bent ingedeeld. Mocht je hierover nog vragen hebben, neem dan even contact op met Lida.

Starttijd

De vaste starttijd van de stagedagen is 9.00u (tenzij anders aangegeven door je stageschool). Dit geldt voor zowel de thema- als de meeloopdagen. Zorg ervoor dat je ruim op tijd aanwezig bent.

Locaties

Een gedetailleerde planning van het opleidingsprogramma inclusief een overzicht van de locaties vind je in hoofdstuk 5 van dit programmaboekje.

De **themadagen** volg je op wisselende schoollocaties zodat je kennis kunt maken met verschillende HOS-scholen. In het schema staat precies op welke school je op de verschillende themadagen wordt verwacht.

Datum	Themadag	Co-docenten	Locatie
13-03-2023	Themadag: praktijkonderzoek pedagogiek	Carlo Overwijk en Sjaak Nuijt	Heldring Business School
27-03-2023	Themadag: verkenning beroepsgerichte vakken vmbo	Ismael Bella	Roemer Visscher College
15-05-2023	Themadag: praktische leservaring	Teun Arts en Daniëlle Dupon	Segbroek College
05-06-2023	Themadag: portfolio, presentatie professionele identiteit + voorbereiding op CGI	Margreet van Amerom, Laurens Goossens, instituutsopleider (IO)	Pieter Groen

De **meeloopdagen** vinden altijd plaats op je vaste ‘meeloopschool’.

Datum	Meeloopdag	Locatie
13-02-2023	Meeloopdag: leer je omgeving en beroep kennen	Meeloopschool
20-02-2023	Meeloopdag: kennismaken met de rollen van de docent door mee te lopen met een klas	Meeloopschool
06-03-2023	Meeloopdag: kennismaken met de rollen van de docent door mee te lopen met een klas	Meeloopschool
20-03-2023 *Let op: roostervrije week HR, stage gaat deze week gewoon door!*	Meeloopdag: kennismaken met de rollen van de docent door mee te lopen met een vakdocent	Meeloopschool
03-04-2023	Meeloopdag: kennismaken met de rollen van de docent door mee te lopen met een vakdocent	Meeloopschool
08-05-2023	Meeloopdag: oriëntatie op de arbeidsmarkt	Meeloopschool
22-05-2023	Meeloopdag: kennismaken met de visie	Meeloopschool
12-06-2023	Meeloopdag: actief kennismaken met het beroep door mee te lopen met een hbo-niveau 2 student	Meeloopschool

Doel van het programma

Op de verschillende scholen kun je kennismaken met het beroep. Dit doe je onder andere door lessen te observeren en (in de rol van onderwijsassistent) delen van lessen te geven. Aan het eind van het programma kun je antwoord geven op de vraag: ‘pas ik bij het beroep en past het beroep bij mij?’. We verwachten dat je op 5 juni 2023 een eerste presentatie over deze vraag geeft aan ons en je collega studenten. Zie deze bijeenkomst als een oefensessie voor het CGI. Het **afsluitende CGI op 26 juni 2023** start met een korte persoonlijke pitch van jou over deze vraag. De CGI’s vinden plaats in kleine groepjes van 3-4 studenten.

Beroepstaken

In het schematische overzicht van het opleidingsprogramma (zie hoofdstuk 5) staat steeds aangegeven welke beroepstaken op een meeloop- of themadag centraal staan (zie tevens de handleiding niveau 1 van de HR). Voor de volledigheid zetten we deze beroepstaken nog even op een rij:

1. de leraar creëert een prettig, ordelijk en veilig werk- en leerklimaat
2. de leraar begeleidt leerlingen naar zelfstandigheid in hun school- en beroepsloopbaan
3. de leraar verzorgt onderwijs
4. de student ontwerpt onderwijs
5. de leraar voert regie
6. de leraar betrekt theoretische en praktijkgegevens bij het eigen professioneel handelen

HOS innomo: 10 mei 2023

De zogenaamde innomo bijeenkomsten vormen een belangrijke impuls voor vernieuwing binnen de HOS. Er vinden jaarlijks diverse HOS innomobijeenkomsten plaats voor alle betrokkenen binnen de HOS: studenten, docenten, opleiders, begeleiders en leidinggevenden. Deze innomo's zijn innovatieve modules rondom de pijlers in onze visie: pedagogisch en didactisch vernieuwen.
In de periode februari tot en met juni 2023 is er 1 HOS innomo gepland, namelijk op:

- Woensdag 10-05-2023, 's-Gravendreef College Leidschenveen.

Meer details over het programma volgen later.

HOS afsluitende bijeenkomst: 7 juni 2023

Ieder schooljaar sluit de HOS het schooljaar feestelijk af met alle betrokkenen tijdens de afsluitende bijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst is er veel ruimte voor uitwisseling, krijgen studenten de gelegenheid hun resultaten te presenteren en wordt de jaarlijkse HOS innovatieprijs uitgereikt!

De HOS afsluitende bijeenkomst (incl. BBQ) vindt in 2022-2023 plaats op:

- Woensdag 07-06-2023, 16.00u-20.00u, Gymnasium Sorghvliet

Beoordeling: het CGI

In de handleiding niveau 1 en de kennisclip van de Hogeschool Rotterdam vind je meer informatie over de beoordeling van het werkplekleren. Het CGI speelt hierin een belangrijke rol.
Zowel de handleiding als de kennisclip zijn terug te vinden op:
https://www.hogeschoolrotterdam.nl/samenwerking/instituten/instituut-voor-lerarenopleidingen/tweedegraads/studiemateriaal/n1/

Doel CGI

De studenten hebben tijdens de stagetijd docenten geobserveerd. Het doel van deze observaties is om erachter te komen of het beroep van docent is weggelegd voor de student: pas ik bij het beroep en past het beroep bij mij?

Aanpak CGI

De presentatie bestaat uit twee delen

1. Presentatie met twee eerste zinnen:
    - Ik pas bij het beroep omdat …. (beschrijf welke eigenschappen, talenten en kwaliteiten je inbrengt binnen het onderwijs).
    - Het beroep past bij mij omdat … (beschrijf waarom je enthousiast bent voor dit beroep).
2. De student moet duidelijk voor ogen hebben hoe de rollen van de docent eruit zien.
    - Welke rol van de docent ligt het dichtst bij jou en welke talenten/eigenschappen/kwaliteiten ondersteunen jou daarbij.

Bewijzen

Je verzamelt bewijzen voor het behalen van de leerresultaten tijdens zowel de meeloop- als themadagen.

Zorg ervoor dat je jouw observaties over de rollen van de docent (hoe zien de rollen eruit, welke rol ligt het dichtst bij jou en welke talenten/eigenschappen/kwaliteiten ondersteunen jou daarbij) ook verwerkt in je portfolio.

Deadline inleveren portfolio
De deadline voor het inleveren van je portfolio is 19 juni 2023.

Vorm CGI
De student wordt vrijgelaten in de vorm van presentatie.

Voorbereiding studenten op het CGI
- Startbijeenkomst.
- Evaluaties.
- Themadagen.

5. Planning HOS opleidingsprogramma hbo-niveau 1 2022-2023

In dit hoofdstuk wordt de invulling van het programma in meer detail toegelicht voor de periode februari tot en met juni 2023. In het programma staat per themadag aangegeven op welke school je op die dag wordt verwacht. Op de meeloopdagen word je verwacht op je vaste meeloopschool. Iedere school heeft een eigen schoolcoördinator. De contactgegevens van de schoolcoördinatoren staan in hoofdstuk 6.

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep staak	Thema- / meeloopdag	Invulling HOS	Locatie
06-02-2023 **Stagedag 1**	Leer je omgeving en beroep kennen	Je maakt kennis met de HOS en je meeloopschool	**Opdracht 1:** Maak een concrete planning voor je stage en stageopdrachten voor de komende periode, benut hierbij de agenda van jouw stageschool, HOS programmaboekje en de HOS website (www.haagseopleidingsschool.nl). **Opdracht 2:** Schrijf een artikel voor de nieuwsbrief van jouw vaste stageschool waarin je jezelf voorstelt. Dit artikel is maximaal 150 woorden.	1 en 6	Startbijeen-komst	**Ochtend:** 8.45u Inloop 9.00u Welkom, toelichting op het programma van vandaag door Leonie Drabbe (voorzitter stuurgroep HOS) 9.10u Kennismaking met de Haagse Opleidingsschool (HOS) door Danielle Dupon 9.30u De HOS kijkwijzer en voorbereiding van de lesobservaties (6 rollen van de docent) door Laurens Goossens 9.45u Pauze 10.00u Toelichting op het praktijkleren door Sjaak Nuijt 11.00u Afsluiting ochtendprogramma **Middag:** • Kennismaking met jouw vaste meeloopschool, de schoolopleider en collega stagiaires • Zelfstandig aan de slag met de 2 opdrachten voor deze week (zie de kolom ‘opdrachten’)	’s-Gravendreef College Leidschenveen
13-02-2023 **Stagedag 2**	Leer je omgeving en beroep kennen	Je verzamelt informatie over je eigen meeloopschool met het oog op het leren kennen van je omgeving en je beroep	Verzamel door middel van observaties en gesprekken informatie over je eigen meeloopschool en opleidingsschool (bijv. door een reportage te maken)	3 en 5	Meeloopdag	Kennismaking met en rondleiding door de school Observeren in de kantine tijdens pauzes en tijdens 1 of enkele lessen In gesprek gaan met verschillende personen in de school om een beeld	Meeloopschool

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep staak	Thema- / meeloopdag	Invulling HOS	Locatie
		Je observeert in de school, bijvoorbeeld tijdens pauzes in de kantine of tijdens enkele lessen en gaat in gesprek met bijvoorbeeld: - hogerejaars studenten; - leerlingen; - de roostermaker; - de zorgcoördinator; - conrector etc. Je wisselt ervaringen uit met medestudenten	Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio			te vormen, bijv. met een hogerejaars student, leerlingen, roostermaker, zorgcoördinator of conrector Gezamenlijke reflectie op de ervaringen van deze dag onder leiding van de schoolopleider	
20-02-2023 **Stagedag 3**	Kennismaken met de rollen van de docent	Je loopt vandaag mee met een klas en observeert de lessen	Observeer de klas, let op de groepsdynamiek Benoem hoe je de zes rollen van de docent terugziet/herkent in de geobserveerde lessen Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	3 en 5	Meeloopdag	Lessen observeren a.d.h.v. de rollen van de docent (*gebruik hiervoor bijvoorbeeld de HOS kijkwijzer in bijlage A*) Gezamenlijke reflectie op de ervaringen van deze dag onder leiding van de schoolopleider	Meeloopschool
06-03-2023 **Stagedag 4**	Kennismaken met de rollen van de docent	Je loopt vandaag mee met een klas en observeert de lessen	Observeer de klas, let op de groepsdynamiek Benoem hoe je de zes rollen van de docent terugziet/herkent in de geobserveerde lessen Bereid je voor op de themadag adolescentie-psychologie: bereid het leerling panel voor en	3 en 5	Meeloopdag	Lessen observeren a.d.h.v. de rollen van de docent (*gebruik hiervoor bijvoorbeeld de HOS kijkwijzer in bijlage A*) Toelichting op en werken aan de opdracht voor pedagogiek / adolescentiepsychologie (bereid vragen voor t.b.v. interviews met leerlingen en verzamel input voor de pedagogische casus)	Meeloopschool

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep staak	Thema- / meeloopdag	Invulling HOS	Locatie
			verzamel input voor de pedagogische casus Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio			Gezamenlijke reflectie op de ervaringen van deze dag onder leiding van de schoolopleider	
13-03-2023 **Stagedag 5**	Praktijk-onderzoek pedagogiek Grootstedelijke context Reflectie	**Leerling panel** Je bereidt vragen voor met betrekking tot adolescentie-psychologie en stelt deze vragen aan de aanwezige leerlingen. De antwoorden en ervaringen dienen als input voor je opdrachten van adolescentie psychologie. **Casuïstiek** Je werkt aan de hand van drie casussen (waarvan de pedagogische casus door jullie zelf is ingebracht) aan je didactische, pedagogische en professionele vaardigheden. **Grootstedelijke context** Je reflecteert op wat het betekent om les te geven in een grootstedelijke context. Wat vraagt dat van jouw pedagogische, didactische en	Leerling panel Casussen (zelf voorbereiden: een pedagogische casus)	1, 4 en 6	Themadag: adolescentie-psychologie	**Co-docenten:** Carlo Overwijk, Sjaak Nuijt, IO **Praktijkonderzoek pedagogiek** - Gesprekstechnieken - Hoe heb je zelf geleerd en hoe leert een kind? - Leerling panel **Casuïstiek** Je werkt aan de hand van drie casussen (waarvan de pedagogische casus door jullie zelf is ingebracht) aan je didactische, pedagogische en professionele vaardigheden. **Grootstedelijke context** Je reflecteert op wat het betekent om les te geven in een grootstedelijke context. Wat vraagt dat van jouw pedagogische, didactische en professionele vaardigheden? **Reflectie met IO** In gesprek met je IO: ervaring stagedagen delen	Heldring Business School

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep staak	Thema- / meeloopdag	Invulling HOS	Locatie
		professionele vaardigheden? **Reflectie met IO** In gesprekken met je IO: ervaring stagedagen delen					
20-03-2023 **Stagedag 6** *Let op: roostervrije week HR, stage gaat deze week gewoon door!*	Kennismaken met de rollen van de docent	Je loopt vandaag mee met een vakdocent en observeert de lessen	Reflecteer op de themadag praktijkonderzoek pedagogiek: hoe zie je e.e.a. terug in je eigen meeloopschool, wat zijn overeenkomsten en verschillen? Reflecteer op wat je in de lessen ziet van de zes rollen van de docent en reflecteer op de vraag: wat past bij jou? Bereid je voor op de themadag verkenning beroepsgerichte vakken vmbo, o.a. door je te informeren over het beroepsonderwijs Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	3, 5 en 6	Meeloopdag	Gezamenlijke reflectie op de themadag praktijkonderzoek pedagogiek onder leiding van de schoolopleider Meelopen met en observeren bij een vakdocent (*gebruik hiervoor bijvoorbeeld de HOS kijkwijzer in bijlage A*) Eventueel: in de rol van onderwijsassistent (helpen bij het) uitvoeren van een lesonderdeel Voorbereiden op de themadag verkenning beroepsgerichte vakken vmbo Gezamenlijke reflectie op de ervaringen van deze meeloopdag onder leiding van de schoolopleider	Meeloopschool
27-03-2023 **Stagedag 7**	Themadag: verkenning beroepsgerichte vakken vmbo	Bereid een presentatie/pitch voor waarin je uitlegt waar je volgend jaar les zou willen geven en wat je daar zou willen leren op het gebied van het verzorgen en	Presentatie/pitch Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	1, 5 en 6	Themadag: beroeps-gerichte vakken	**Co-docenten:** Ismael Bella Kennismaken / meelopen met beroepsgerichte vakken in het vmbo Reflectie op de vraag: waar wil je lesgeven?	Roemer Visscher College

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep staak	Thema- / meeloopdag	Invulling HOS	Locatie
		ontwerpen van onderwijs					
03-04-2023 **Stagedag 8**	Kennismaken met de rollen van de docent	Reflectie op de themadag verkenning beroepsgerichte vakken vmbo Je loopt vandaag mee met een vakdocent en observeert de lessen	Reflecteer op wat je in de lessen ziet van de zes rollen van de docent en reflecteer op de vraag: wat past bij jou? Onderzoek hoe het taalgebruik in je eigen vak eruit ziet (o.a. bestuderen van werkboeken, presentaties, toetsen, interviewen van vakdocent over taalgebruik, observeren van de vakdocent met specifieke aandacht voor taalgebruik)	1 t/m 6	Meeloopdag	Gezamenlijke reflectie op de themadag verkenning beroepsgerichte vakken vmbo onder leiding van de schoolopleider: wat zijn de overeenkomsten en verschillen met jouw meeloopschool? Werken aan de opdracht taalgebruik in het eigen vak Eventueel: in de rol van onderwijsassistent (helpen bij het) uitvoeren van een lesonderdeel Gezamenlijke reflectie op de ervaringen van deze meeloopdag onder leiding van de schoolopleider	Meeloopschool
08-05-2023 **Stagedag 9**	Oriëntatie op de arbeidsmarkt	Je verzamelt informatie over je loopbaanperspectief voor jouw vak in de regio Haaglanden (o.a. door het bestuderen van arbeidsmarktinformatie en het houden van interviews in de school) en oriënteert je desgewenst op andere vakken	Beschrijf jouw loopbaanperspectief en wat dit betekent voor jouw opleiding/ ontwikkeltraject Oriënteer je op de vier Haagse opleidingsscholen: wat spreekt je aan in welke opleidingsschool? Bereid je voor op de themadag praktische leservaring	6	Meeloopdag	Aan de slag met de opdracht loopbaanperspectief + oriënteren op de vier Haagse opleidingsscholen Interviews in de school over het loopbaanperspectief voor jouw vak, o.a. met schoolleiding, vakdocenten Voorbereiden op de themadag ‘praktische leservaring’ Eventueel: in de rol van onderwijsassistent (helpen bij het) uitvoeren van een lesonderdeel Gezamenlijke reflectie op de ervaringen van deze meeloopdag onder leiding van de schoolopleider	Meeloopschool

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep staak	Thema- / meeloopdag	Invulling HOS	Locatie
10-05-2023 **HOS innomo** **Let op is op een woensdag!**	HOS innomo	Meer informatie over het programma volgt.		1 t/m 6			's-Gravendreef College Leidschenveen
15-05-2023 **Stagedag 10**	Praktische leservaring	Leservaring opdoen door lessen aan elkaar te geven	Miniles maken en oefenen met lesgeven aan elkaar	1 t/m 6	Themadag: praktische leservaring	**Co-docenten:** Teun Arts en Daniëlle Dupon Eerste stappen in het leren lesgeven Praktisch: een miniles maken en oefenen met lesgeven aan elkaar	Segbroek College
22-05-2023 **Stagedag 11**	Kennismaken met de visie	Je gaat in gesprek met bijvoorbeeld de schoolopleider, directeur, studenten, docenten en leerlingen over de visie van de HOS en de visie van de meeloopschool Je observeert in de school en kijkt hoe je deze visie terugziet in de dagelijkste praktijk van de school en de verschillende beroepstaken	Informeer je over de visie van de HOS en de meeloopschool (bijv. via website, schoolplan) Verzamel door middel van observaties en gesprekken informatie over hoe die visie terugkomt in de dagelijkse praktijk van je meeloopschool Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	1 t/m 6	Meeloopdag	Gezamenlijke reflectie op de themadag praktische leservaring onder leiding van de schoolopleider In gesprek gaan met verschillende personen in de school om een beeld te vormen van de visie, bijv. met de schoolopleider, directeur, studenten, docenten en leerlingen In de rol van onderwijsassistent (helpen bij het) uitvoeren van een lesonderdeel Voorbereiden op de themadag professionele identiteit Gezamenlijke reflectie op de ervaringen van deze meeloopdag onder leiding van de schoolopleider	Meeloopschool
05-06-2023 **Stagedag 12**	Portfolio, presentatie professionele identiteit + voorbereiding op CGI	**Portfolio** Uitleg over en werken aan je portfolio door de IO	Oefenen presentatie ter voorbereiding op het CGI Verwerk wat je vandaag hebt	5 en 6	Themadag: presentatie professionele identiteit + voorbereiding op CGI	**Co-docenten:** IO, Margreet van Amerom en Laurens Goossens Uitleg over en werken aan je portfolio (o.l.v. IO)	Pieter Groen

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep staak	Thema- / meeloopdag	Invulling HOS	Locatie
	Actief kennismaken met het beroep en reflecteren op de vraag past ik bij dit beroep en past het beroep bij mij?	**Professionele identiteit** **Gesprek met IO**: Voorbereiden CGI + afronding portfolio	gedaan/geleerd in je portfolio			Reflectie op de vraag: 'pas ik bij het beroep en past het beroep bij mij?' Presenteren aan elkaar over deze vraag, hierin het loopbaanperspectief meenemen (opdracht stagedag 7) **Gesprek met IO**: Voorbereiden CGI + afronding portfolio	
07-06-2023 **HOS afsluitende bijeen-komst** **Let op is op een woensdag!**	HOS afsluitende bijeenkomst met alle studenten en overige betrokkenen	16.00 – 20.00u (details volgen)				16.00 – 20.00u (details volgen)	Gymnasium Sorghvliet
12-06-2023 **Stagedag 13**	Actief kennismaken met het beroep door mee te lopen met een hbo-niveau 2 student	Je observeert lessen en loopt mee met een hbo-niveau 2 student in jouw meeloopschool Bereid samen met de hbo-niveau 2 een lesonderdeel voor, met jou in de rol van onderwijsassistent Voer gezamenlijk dit lesonderdeel uit, met jou in de rol van onderwijsassistent	Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	1 t/m 6	Meeloopdag	Observeren en meelopen met een hbo-niveau 2 student in jouw meeloopschool In de rol van onderwijsassistent (helpen bij het) uitvoeren van een lesonderdeel	Meeloopschool
26-06-2023	Antwoord op de vraag:	**Groepsgewijze CGI afname**			CGI	Groepsgewijze afnames van het CGI (in groepjes van 3 of 4 studenten)	Vaste locatie (n.t.b.)

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep staak	Thema- / meeloopdag	Invulling HOS	Locatie
CGI afname	past ik bij dit beroep en past het beroep bij mij?	Ca. 1 uur per groepje van 3-4 studenten met IO en SO, persoonlijke pitches gevolgd door gesprek over portfolio's					

6. HOS opleiders en begeleiders

Onze schoolcoördinatoren en schoolopleiders

	Naam	School	E-mailadres
	Ikram El Ayadi	Schoolcoördinator/-opleider Corbulo / Diamant College / Heldring Business School	AYA@heldringbs.nl
	Monique Schneider	Schoolopleider Diamant College	M.Schneider@diamantcollege.nl
	Daniëlle Dupon	Schoolcoördinator/-opleider 's Gravendreef College Leidschendam / Leidschenveen	dup@sgdc.nl
	Laurens Goossens	Schoolcoördinator/-opleider Gymnasium Sorghvliet	go@gymnasium-sorghvliet.nl
	Ismael Bella	Schoolcoördinator/-opleider Roemer Visscher College	i.bella@sgzuidwest.nl
	Job Bosma	Schoolopleider hbo-niveau 1 Segbroek College	bsa@segbroek.nl
	Martijn Plaatzer	Schoolopleider hbo-niveau 1 Pieter Groen	M.Plaatzer@andreascollege.nl

Onze co-docenten

	Naam	Themadag	E-mailadres
	Carlo Overwijk	Praktijkonderzoek pedagogiek	c.overwijk@heldringcollege.nl

	Sjaak Nuijt	Praktijkonderzoek pedagogiek	j.nuijt@hr.nl
	Daniëlle Dupon	Praktische leservaring	dup@sgdc.nl
	Teun Arts	Praktische leservaring	art@segbroek.nl
	Ismael Bella	Beroepsgerichte vakken vmbo	i.bella@sgzuidwest.nl
	Laurens Goossens	Professionele identiteit	go@gymnasium-sorghvliet.nl
	Margreet van Amerom	Professionele identiteit	ame@andreascollege.nl

Onze instituutscoördinator en instituutsopleider van de Hogeschool Rotterdam

	Naam	**Instituut**	**E-mailadres**
	Sjaak Nuijt	Hogeschool Rotterdam	j.nuijt@hr.nl
	Instituuts-opleider niveau 1	Hogeschool Rotterdam	volgt

Stagecoördinatie en administratieve ondersteuning HOS

	Lida de Jong	ldj@sgdc.nl

7. Enkele afspraken

- We gaan er van uit dat je op de stagedagen in principe de gehele dag (1e t/m 8e uur) aanwezig bent op de opleidingslocatie.
- De vaste starttijd van de stagedagen is 9.00u (tenzij anders aangegeven door je stageschool). Dit geldt voor zowel de thema- als de meeloopdagen. Zorg ervoor dat je ruim op tijd aanwezig bent.
- Als je onverhoopt ziek bent, neem dan minimaal 30 minuten voor de start van het eerste uur contact op met de schoolcoördinator van de school waar het programma van jouw groep op die dag plaatsvindt. Als je te laat op school gaat komen neem dan z.s.m. contact op met de receptie/administratie van de school en vraag je afwezigheid door te geven aan de schoolcoördinator.
- Voor de leerlingen van de school ben je ‘gewoon’ een leraar, dus heb je een voorbeeldfunctie binnen de school. Niet alleen gedragsmatig, maar ook qua kleding e.d. Stel je op de hoogte van en houd je aan de afspraken binnen de school.
- Ga altijd zorgvuldig om met privacy van personen. Vermeld als regel geen namen bij de uitwerking van een opdracht.

8. Nuttige tips en hints

- Er zijn verschillende plaatsen binnen de school waar je kunt werken aan bijvoorbeeld opdrachten, zoals de docentenwerkkamer, de teamkamers of de personeelskamer. Vraag altijd even na welke mogelijkheden de stageschool biedt. Ga niet met alle stagiaires bij elkaar zitten, laat ruimte voor de docenten om te werken.
- Beperk je niet tot één of enkele vakken maar probeer zoveel mogelijk alle facetten van de school te bestrijken. Zo krijg je een breed beeld van het beroep van docent.
- Vraag zo mogelijk uitleg wanneer je iets niet begrijpt, je kunt veel leren van anderen.
- Bereid ieder gesprek dat je gaat houden zorgvuldig voor, in die zin dat je je ingelezen hebt en je vragen en punten op papier hebt staan.
- Bereid observaties en opdrachten goed voor: weet waarop je gaat letten, hoe je het noteert en hoe de informatie ‘objectief’ blijft. Observeer nooit zonder doelstelling. Gebruik de HOS kijkwijzer (zie bijlage A).

Bijlage A HOS kijkwijzer

Om je ontwikkeling te stimuleren, gebruiken we voor lesobservaties binnen de HOS onderstaande kijkwijzer.[1]

1e rol: GASTHEER: *stemt af op leerlingen*	++	+	0	opmerking
1. Noem de leerling bij de naam (maakt contact)				
2. Is zichtbaar en duidelijk aanwezig (leiderschapsgedrag)				
3. Geeft het voorbeeld (toegankelijk, benaderbaar, vriendelijk)				
4. Zorgt dat de leerling klaar is om te kunnen starten				
5. Zet de leerlingen aan tot onderzoeken (wat heb je voor dit onderwerp nog nodig aan kennis en vaardigheden)				
2e rol: PRESENTATOR: *vangt en houdt de aandacht vast*				
1. Vangt de aandacht van de leerling (1e overtreder)				
2. Kan de aandacht van de leerling gedurende de start van de les vasthouden				
3. Kondigt het doel en de inhoud van de les aan				
4. Vertoont leiderschapsgedrag (staat stevig en congruent voor de klas)				
5. Houdt de aandacht van de leerlingen vast in de les, zet daarbij (digitale) hulpmiddelen in passend bij het leerdoel en de context (klas, school)				
3e rol: DIDACTICUS: geeft instructie en zet leerlingen aan het werk				
1. Motiveert de leerling voor de les, de leertaken, het vak door begrijpelijke uitleg				
2. Geeft de complete instructie met controle, checkt of het goed is overgekomen bij de klas				
3. Zet de leerling snel aan het werk				
4. Gebruikt passende werkvormen (met samenwerken)				
5. Geeft de leerling zinvol feedback op zijn werk				
6. Stoort het leren niet en kijkt hoe er gewerkt wordt				
7. Geeft les op hun niveau van de klas (vraagt niet te veel of te weinig)				
8. Richt zich op leren, laat het zichtbaar/hoorbaar maken				
9. Toont creativiteit, durft te experimenteren				
4e rol: PEDAGOOG: zorgt voor veiligheid en grijpt in				
1. Zorgt voor een veilige sfeer door het gewenste gedrag te benoemen				

[1] De omschrijvingen zijn gebaseerd op: Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar. Handboek voor effectief lesgeven*. Huizen: Pica. De blauwe toevoegingen zijn specifiek voor de HOS geformuleerd op basis van de HOS visie en het HOS beroepsbeeld.

2. Neemt de leerling serieus, kent ze, toont respect voor leerling				
3. Corrigeert ongewenst gedrag				
4. Geeft complimenten waar mogelijk en beperkt straf				
5. Laat zijn gevoelens zien (kan beheerst boos worden)				
6. Identificeert probleemgedrag snel en accuraat en reageert erop				
7. Hanteert de voor ieder bekende normen/regels rechtvaardig				
8. Laat leerling delen in verantwoordelijkheden				
9. Blijft tijdens de voorbereiding en gedurende de les proberen om pedagogisch op een creatieve manier aan te sluiten op wat de klas nodig heeft				
5e rol: AFSLUITER: sluit de les goed af				
1. Sluit de les op tijd af, laat opruimen en inpakken				
2. Geeft duidelijke instructie over het gewenste gedrag van leerling				
3. Rondt de les inhoudelijk af door een samenvatting/overzicht van de les				
4. Evalueert de les procesmatig				
5. Toetst met behulp van (digitale) hulpmiddelen of de lesdoelen zijn gehaald				
6. Vraagt aan leerlingen gericht feedback t.b.v. de voorbereiding van de volgende les				
6e rol: DE COACH: weet de leerling te coachen				
1. Laat zien dat hij/zij de leerlingen goed kent (achtergrond, etc)				
2. Geeft geen antwoorden in dialogen met leerlingen, maar stelt vooral vragen				
3. Vraagt regelmatig wat de leerling wil gaan leren, welke stappen hij gaat zetten, etc.				
4. Laat de leerling tijdens de lesafsluiting reflecteren op de leerdoelen, hoe die bereikt zijn en wat de volgende stap zou kunnen zijn.				
5. Laat zien dat hij goed op de hoogte is van verschillen tussen de leerlingen; speelt daar (creatief) op in				
6. Stimuleert bij leerlingen het eigenaarschap van het leerproces				